

Práve cez Zlatú bránu sa stala Marienka mojím vzorom

Rozhovor s Jánom Uličianskym

Mária Ďuríčková patrila a patrí nespochybniteľne k najvýznamnejším autorkám literatúry pre deti a mládež. Pri príležitosti 100. výročia jej narodenia sa v našej knižnici stretli osobnosti slovenskej literatúry, aby si zaspomínali nielen na ňu, ale i jej literárnu a rozhlasovú tvorbu. Jednou z týchto osobností bol i spisovateľ a vysokoškolský pedagóg Ján Uličiansky.

Čo Vám napadne ako prvé pri mene Mária Ďuríčková?

No pre mňa priateľská a statočná.

Kedy Mária Ďuríčková vstúpila do Vášho života?

Určite ako dieťa som čítal jej rozprávkové knižky a to nielen v knižnej, ale aj rozhlasovej podobe, pretože odmala som bol vášnivým poslucháčom Slovenského rozhlasu, nedeľných rozprávok a večerníčkov. Pani Mária Ďuríčková má naozaj cenné klenoty v archíve Slovenského rozhlasu. Potom nastal jeden veľký zlom, keď sa mi podarilo ako mladému začínajúcemu autorovi stretnúť sa s pani Ďuríčkovou na veľkých knižných týždňoch detskej knižky a kde som sa s ňou ako ideálnou spisovateľkou spoznal osobne. Samozrejme, vtedy som bol ucho zelené, tak som k nej pristupoval s veľkou pietou a úctou. Ona ma vtedy potľapkala po ramene a povedala: „Jano, však si tiež spisovateľ, tykaj mi.“ Takže to bol môj prvý priateľský stret s pani Máriou Ďuríčkovou.

Mária Ďuríčková nezačala písať hneď, ona sa k tomu písaniu dostala postupne neskôr. Čo bolo na začiatku? Próza, alebo poézia (básničky), ako vlastne začínala Mária Ďuríčková?

Ja by som povedal o pani Ďuríčkovej, že možno aj práve cez Zlatú bránu sa stala pani Marienka mojím spisovateľským vzorom. Ona je takou bránou a takým mostom medzi folklórom a ľudovou slovesnosťou, ktorú upravovala a ďalej rozširovala svojou autorskou tvorbou. Zlatá brána bola jednou z mojich najobľúbenejších knižiek, určite v tom zohrali úlohu aj ilustrácie pána Cipára. A čo sa týka Guľka Bombuľka, to je pre mňa nedosiahnuteľný vzor krásneho príbehu, detského hrdinu – pani Ďuríčková dokázala v takejto útlej, jednoduchej knižke povedať úžasné morálne posolstvo o priateľstve, kamarátsťve, o rozdávaní sa a pomoci druhému. Je to naozaj veľmi krásna kniha, ktorá bude platiť navždy. A preto bude taká vzácna.

Čo spája Vás a Jasietku?

Na úvod musím povedať, že okrem toho, že som ako mladý začal písať rozhlasové hry a detské knižky, tak som vyštudoval v Prahe aj réžiu bábkového divadla a keď som skončil túto školu, tak ako svoj prvý projekt, prvú inscenáciu, prvé divadielko som mal zrežírovať práve dramatizáciu rozprávkovej knihy Jasietka. Práve v tom roku pani Mária Ďuríčková oslavovala 60. narodeniny. Bola to pre mňa ako začínajúceho režiséra veľmi veľká úloha a keď máte pripraviť nejakú veľkú slávnosť a chcete potešiť a dať krásny darček práve takej pani spisovateľke, ktorá je mojím veľkým literárnym vzorom, tak som sa veľmi snažil. A keďže som prišiel ako mladý režisér rovno zo školy do Košického bábkového divadla, tak som si vymyslel, že ja tú rozprávku urobím moderne, že tam nebudú klasické bábkky, ani maňušky, ani

marionety, ale že všetko sa bude robiť z predmetov. Zdalo sa mi, že to bude fajn. Mali sme generálku a prišlo umelecké vedenie Košického bábkového divadla, pán riaditeľ sa zamračil a povedal: „Tak toto teda nie, takéto predmety. Aby čarodejnice hrali pršiplášte, alebo aby krtko vyliezal zo spacieho vaku, toto ja nepustím. To sa pani Márii Ďuríčkovej určite nebude páčiť. To by bola hanba pre divadlo.“ Predstavenie bolo zrušené, pani Mária Ďuríčková nepricestovala z Bratislavy a jediné, čo pán riaditeľ urobil bolo, že kúpil šesťdesiat ruží a kyticu poslal do Bratislavy. No a ja som zostal vo veľkej hanbe, musel som si dať chvíľu pauzu od divadla, aby som sa z toho spamätal, ale potom, keď som sa po rokoch s pani Marienkou stretol a vyrozprával jej tento príbeh, pani Marienka povedala: „No je to veľká škoda, mne by sa to určite páčilo.“ Aj v tejto knižke Jasietka pani Marienka hľadala nové cesty ako napísať klasickú rozprávku s množstvom vtipných postavičiek. Toto bola veľká poklona od pani Márie Ďuríčkovej, že okrem toho, že sa venovala klasickej literatúre, bola aj objaviteľkou nových ciest ako napísať rozprávku.

Ako si spomínate na Zlatú priadku

Okrem toho, že som robil bábkové divadlo a písal i píšem detské knižky, 20 rokov som pôsobil v dramaturgii rozprávkových a rozhlasových hier pre deti a mládež a práve Zlatá priadka vždy patrila, patrí a bude patriť do zlatého fondu rozprávkových hier. Pre mňa ako dramaturga a režiséra bola vzorom, ako urobiť krásnu rozprávkovú hru – perfektný text, výborné herecké obsadenie, výborná réžia a hudba. Stretlo sa tam všetko to najlepšie, čo slovenská kultúra mala a má založila sa taká tradícia, že rozhlasové rozprávky pre deti vznikali vďaka najkvalitnejším autorom, hrali v nich herci zo SND a bola to umelecká špička. Texty Márie Ďuríčkovej určite patrili k tomu, k čomu sa každý režisér hlásil a z čoho sa veľmi tešil.

Aký je Váš rebríček najobľúbenejších a najzásadnejších diel Márie Ďuríčkovej?

Je to určite Gul'ko Bombul'ko. Veľmi by som sa mu chcel podobať, nielen fyzicky, lebo sa stále zaguľaťujem, ale aj ľudsky. Poslaním autora detskej literatúry je nezištne sa rozdávať, presne tak, ako to robil Gul'ko Bombul'ko.

O čo by bola ochudobnená slovenská literatúra keby nemala Máriu Ďuríčkovú?

Nemali by sme našu kráľovnú.

Aktéri:

Jarmila Vitovičová (Autor interview)

Ján Uličiansky (Účastník interview)

Akcia: O čistom pramienku, Piešťany (Slovensko)

Dátum: 23. 09. 2019 o 10.00 h